UNU

anul III
nr. 32
decembrie 1930

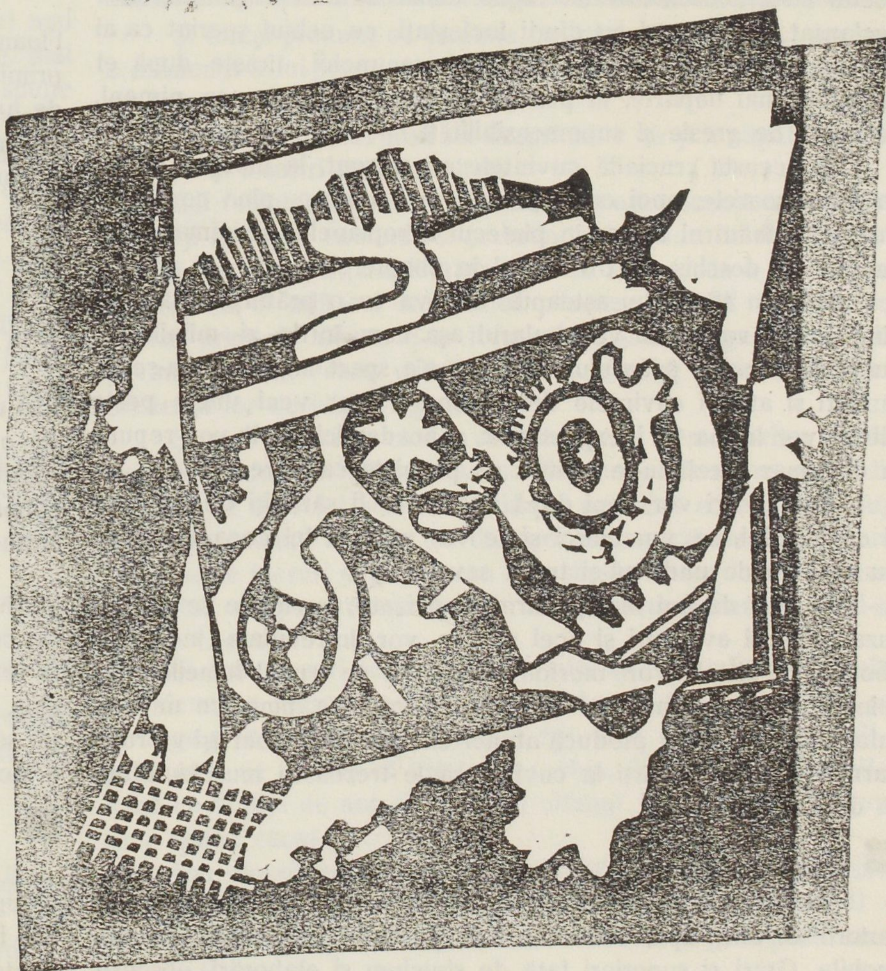
POEM

pupila e arc
femeia îşi ştie săgeata privirii
efebii în trupuri goale unse cu untdelemn
îngălbenesc pe plaja unde
pupila e arc
şi femeia ştiindu-şi săgeata privirii
îşi sună oasele de silex şi osul
obscurul os rîvnit cu dinţi rînjiţi
de ceata efebilor unşi cu untdelemn.

fantomatic, superiorul vaginurilor
trece în mînă cu şiragul de chei
nu îl cunoşti, dar trebuie să i te prosterni
şi te binecuvîntează cu un zîmbet, cu o descuiere;
deacuma poţi să lingi virginalele porţi
şi poţi să plîngi desamăgirea desgustului trupesc.

pe plaja coaptă de soare,
femeile goale încearcă să-şi usuce
umeda rană moştenită din scripturi;
şi cum masculii pieriseră toţi în războaie
femeile goale şi încă flămînde
au ademenit ceata efebilor unşi cu untdelemn
şi mai sperînd în vindecarea rănii de sub pulpe,
gura lor cu dinţii frumoşi ca îngerii
a supt din fructul cilindric şi călduţ,
crescut pe trupul unşilor cu untdelemn,
efebii de azi şi din mitologie.

geo **bogza**

Berkovici und seiner Buchdruckerei
Holzschnitt von s. **perahim**

In acest număr semnează:

geo bogza ▪ victor brauner ▪ dan faur ▪ b. herold ▪ raul iulian ▪ moldov saşa pană ▪ s. perahim ▪ petre poppescu poetul ▪ ilarie voronca

ÎN VOCABULAR, DIVAGAŢII ŞI PRECIZĂRI

Peste pagina deschisă a dicţionarului, o trecere în fugă a ochiului ridică freamătul panoramei dela şapte seara, cînd străzile primesc fluxul midinetelor. La fel foşnesc cuvintele ca fiinţe organice agitîndu-şi braţe şi pulpe, evidenţiindu-şi elasticităţi sau moliciuni şi în acelaş timp ducîndu-şi toate la un loc un destin divers, brăzdat de umbre şi lumini.

De grupul lor, un poet se apropie într'o alegere în sensibilate şi le aşează după o viziune pe care şi-o vrea cît mai proprie, încercînd ca reflexele lor să se prelungească între ele prilejuind o evadare din pagină înspre o lume de afectivităţi şi impalpabil.

Sau poetul nevrîndu-şi poezia destrămată ca sborul funigeilor cercetează cu trudă relieful din trupul cuvintelor şi le împerechează masiv, ca pe blocuri de piatră, într'o arhitectură care să dureze.

Şi încă mai rămîne viteza.

Miracolul pe care o trecere nebunească îl poate stîrni în existenţa cuvintelor.

Iată acest poet isbucnind în vocabular cu o fugă care stîrneşte în urma lui o fierbere între cuvinte, de pe ele un nor de praf se înalţă ca de pe pietre după trecerea automobilului, dar poetul nu-şi acordă nici un răgaz, nici o satisfacţie pentru ce a declanşat în urmă, şi cu dinţii încleştaţi, cu ochiul speriat ca al unui iepure, sîngerîndu-şi mîinile şi genunchii, tîrăşte după el cuvintele mai departe, în peisaje în care nu le dusese nimeni, pe culmi de gresie şi supersensibilităţi.

In această cruciadă cuvintele au alergat, la început palide ca domnişoarele, apoi cu faţa tot mai aprinsă pînă ce flăcări s'au iscat înăutrul lor ca în pîntecul aeroplanelor şi inima ca un hangar s'a deschis pentru sborul în noapte şi în vis.

Dar un sfîrşit le aşteaptă undeva ca o prăbuşire, atunci cînd poetul va părăsi vocabularul aşa cum într'o zi mîinile lui au părăsit trupul paharului alb care s'a spart împrăştiindu-se în ţăndări şi atunci cuvintele dezechilibrate vor veni unele peste altele, vor leşina în inexpresivism şi academicienii le vor repune în dicţionar aşezîndu-le frumos ca pe nişte cadavre.

Poeţii cari vor veni după aceia vor fi sărăciţi de cuvinte şi de imagini, se vor chirci şi se vor usca la fel copacilor cari nu mai au de unde să-şi tragă seva.

Şi zeci de ani mai pe urmă, epuizate, cuvintele se vor refuza oricărei aventuri şi acei cari le vor întrebuinţa încercînd sboruri cu ele, le vor morfoli numai ca pe trupul femeilor, rămînînd inerte în patul lor de palidă dragoste, pînă ce un nou miracol va fi să se producă atunci cînd un nou poet îşi va rupe carnea şi o va împărţi la cuvinte să le trezească muschiulatura în desuetitudine.

Acum, pe uşa deschisă a vocabularului marii scriitori şi autorii de tiraj apar strălucitori ca pe străzi cuceritorii în automobile. Graşi şi superiori faţă de sbucium şi elaborări obscure, între ei şi cuvînt nu se iscă nici o lumină, nici o efuziune. Vorba e o cîrpă şi din cîrpe multe îşi fac un covor pentru un mers confortabil în viaţă, în carieră.

Totuşi sunt în afara lor alţii, puţinii care de sus îşi întind mîinile să scoată la lumină, să tragă deasupra, să lanseze.

Astfel acest ataşat al ambasadei din Mexic, nu pentru o colecţie de aventuri galante, din grupul fetelor oarecare alege trupul aceleia în care a ştiut să desluşească posibilităţile viitoare, ci pentru ca de-acum numele ei să circule prin jurnale şi poate mai tîrziu, cîndva să fie proiectat pe cerul continentelor de reclamele luminoase ale marilor cinematografe.

O viaţă la fel e în dicţionar cînd printre cuvintele circulînd anonim, ca într'o revelaţie desluşeşti unul cu o împletitură rară, de nimeni bănuită pînă atunci. Oamenii îl pronunţaseră ignorîndu-i seva, cum ar ignora geometria caldă a unui trup de femeie, pe care l'ar fi îmbrăţişat printr'o cămaşă din sute de petice.

E o descoperire. Generos o strigi în toate vînturile. Cuvîntul trebuie despuiat de sensurile unsuroase cari s'au aşezat peste el. Curăţat de cenuşă. Flacăra de dinăuntru, iscată.

Dar ceilalţi îl întrebuinţează mai departe, uşuratec, neîncrezători ca în faţa mahalalei lor, despre care nu-şi pot obişnui gîndul că ea, pînă acum o oarecare de pe străzile lor, a isbutit un salt care a scos-o în afară de ei. Din pricina aceasta poetul care a crezut şi stăruit într'un cuvînt, nu arareori se împotmoleşte în el, ducînd amîndoi o existenţă mizeră, de periferie, asemeni amanţilor săraci.

Fiindcă lansarea cuvintelor ca şi a femeilor e oarecum un privilegiu rezervat marilor latifundiari. Şi reuşita nu e atît graţie sclipirilor din fibrele vorbei, cît suprafeţei de celebritate a celui care o lansează.

Astfel cuvîntul **ţiţă**, oricît ar fi de rotund (ca o ţiţă) oricite filoane de sevă proaspătă ar ascunde sub coajă, altfel ar fi fost primit ca titlul unui volum de poezii al unui poet de douăzeci de ani şi altfel dacă încercarea ar fi făcut-o un poet consacrat, cu credit în public. In acest din urmă caz, ca şi fata căzută sub ochiul lansatorului din Mexic, cuvîntul s'ar fi smuls din banal, ar fi căpătat o frecvenţă şi o semnificaţie de medalie.

Iar paralela dintre viaţa vocabularului şi a străzii continuă şi în curbele inverse, descendente.

Fata aceasta, descinzînd din strămoşi vestiţi, după ce a fost un timp domnişoară cuminte în saloanele părinteşti, roasă de o rîie a sufletului i-a plăcut să-şi scarpine trupul cu sexul argaţilor beţi de ţuică, devenind din zi în zi mai deochiată, mai coborîtă în noroi — evident o coborîre în raport cu un plan de altitudini morale pe care nu-l discut acum.

In lumea cuvintelor cuminţi, aşa a făcut acela de *damă*. Importat ca mătăsurile fine, acum cîteva zeci de ani, putînd fi adresat celei mai preţioase doamne, cuvîntul era răsfăţat în saloane, la recepţii, ca fata demnitarului întoarsă dela călugăriţe. Dar vicios, a fugit din ele în aventuri cari l'au siluit, însărcinîndu-l cu un sens de ruşine şi stabilindu-se deatunci în cartiere suspecte, a făcut interzisă pronunţarea lui pentru urechile decente.

Dar dealungul tocului rulează o pelicula şi acum ochiul luminează o trecere bruscă la altă imagine, îndepărtată, şi totuşi din itinerariul acestui voiaj: dela tribuna unei faimoase instituţii, abatele Bremond ţinîndu-şi discursul său despre *poezia pură*. A fost una dintre cele mai isbutite lansări de cuvinte. Deatunci poezia pură a fost discutată, vînturată pretutindeni. Eliberat mai pe urmă de noţiunea poeziei care îl precedase, cuvîntului **pur** i-a plăcut să se plimbe într'o alăturare de cele mai diverse motive din inventarul contimporan.

Ori această excesivă frecvenţă i-a adus o gravă alterare, morala unei anumite mentalităţi, atribuindu-i un rol unilateral şi de corvoadă, care l'a scăzut şi la terfelit, ca pe un cupeu, preschimbarea lui în coteţ de găini.

S'a obişnuit a se da cuvîntului o semnificaţie de **curat** nu în sensul absolut, adică al **lipsei totale de amestec străin,** ci în sensul unui *curat* din punct de vedere higienic. Al dublei higiene, fizice şi morale.

Pentru confirmarea acestora, citez stupefacţia unui individ în faţa căruia exclamasem: *căcat pur* — nu, căcatul nu poate să fie pur pentru că e murdar, s'a alarmat el — sau criteriul unui director de revistă care despre o poezie îngrozitor de proastă spunea că e pură, numai pentrucă se vorbea acolo despre îngeri.

Dar pentru principiul purităţii absolute o poezie mediocră e impură oricîţi îngeri ar avea şi un excrement e pur oricît ar fi de murdar şi ar înceta să mai fie pur numai cînd — conform principiului viciat, al purităţii în funcţie de prejudecăţi şi mecanisme fiziologice — s'ar încerca o purificare a lui stropindu-l de pildă cu odicolon.

O punere la punct a acestei grave abateri a devenit necesară şi urmează:

Nu pentru paradox ci pentru stabilirea unui firesc de atitudini precizez că în cadrul absolut al cuvîntului intră tocmai acea serie de realităţi socotite deobicei ca impure.

Fiindcă e pur tot ceiace nu face eforturi pentru artă, tot ceiace nu prezintă nici un compromis, nici o scădere faţă de eticheta sub care trăieşte, indiferent de raporturile dintre acea etichetă şi exigenţele moralei generale.

Deaceia se poate ca o prostituată să fie de multe ori mai pură decît o fecioară, fiindcă dela atributele lor absolute, mai dese vor fi abaterile fecioarei decît a celeilalte. Obişnuit, se spune despre o fată că e pură atunci cînd aceasta se prezintă într'o atitudine lipsită de preocupări faţă de aventura sexuală, indiferent dacă îşi păstrează această castitate cu preţul unor eforturi cari îi înăcresc viaţa de dinăuntru inimii, indiferent dacă totul decurge dintr'un calcul meschin contrafăcînd violent ideia şi aureola purităţii de care se bucură. Şi chiar menţinerea în feciorie ar fi rezultatul unui temperament de cenuşă şi puritatea n'ar fi, fiindcă dela principiul ei implacabil o slăbiciune a fost fără îndoială încercată cîndva şi e suficientă o simplă sgîrietură pe icoana inimii pentru ca ea să nu mai fie icoană, ci altceva.

Pe cîtă vreme o prostituată e cu desăvîrşire pură, atît eît e concret prostituată, cît nu încearcă nici un compromis. Şi pentru ea ar fi compromis — şi i-ar altera puritatea — intenţia de a deveni femeie „cumsecade“ sau de a merge la mînăstire.

Puritatea nu poate fi pusă în funcţie de legi morale,

Puritatea ca şi sifilisul e un blazon de bine şi de rău.

O excrocherie minunată e mai pură decît un constipat act de binefacere.

O înjurătură autentică e mai pură decît un madrigal scremut.

O catastrofă de cale ferată e mai pură decît strălucita paradă dela inaugurarea unui monument.

■

Să nu se creadă că afirmaţiile aceste sunt rodul unei dedetractări de gîndire. Ele sunt dedinafară de mine, cristalele unor adevăruri incandescente, ocolite tocmai pentru faptul că ard.

Şi eu sunt un organism animalic cu instincte cari s'ar simţi mai bine la paradă decît într'un vagon ameninţat cu deraierea şi totuşi asta nu-mi împiedică manifestarea unei sincerităţi spirituale ducînd la desgustul pentru emoţiile înăduşite dela paradă şi la recunoaşterea purităţii de forţe cari se ivesc într'o catastrofă, chiar dacă mă îngrozeşte gîndul că şi eu aş putea fi acolo, sfîrtecat şi amestecat cu pămîntul.

Şi mie îmi repugnă uneori întîlnirea într'un peisaj de verdeaţă a unui excrement.

Şi totuşi pronunţ cu pasiune cuvîntul *căcat* căruia, i-am găsit o existenţă a lui proprie, complect descătuşată de aceia a materiei pe care e obligat să o sugereze.

Pentru mine cuvîntul s'a desprins de ea şi a căpătat o semnificaţie şi însuşiri cu totul altele.

Imi reamintesc pentru aceasta de o adolescenţă isbucnind în virilităţi multiple, căutîndu-şi pretutindeni planuri de desvirginare. Şi cîtă bucurie era posibilitatea de a se afirma, de a deflora prin rostirea lui în mijlocul saloanelor pline cu discuţii rîncede, cari puţeau oricît de aleasă le-ar fi fost tema şi ce elegant ca o sabie cuvîntul violent venea vîjîindu-le pe la urechi, stîrnind panică în existenţa lor de falşe virginităţi.

Şi mai pe urmă, cînd a venit tragedia turmentărilor erotice, cum îmi dădea posibilitatea acest sfînt cuvînt de a mă spăla dintr'odată de ridicolul unei situaţii de penibilul clişeu, cînd după oarecari efuziuni verbale îmi dădeam seama cît de idioate erau toate acele lucruri şi puteam să mă smulg brusc din ele, retractînd totul, rostind partenerei uluite: căcat, domnişoară, tot ce ţi-am spus e căcat.

Şi cînd uneori conflictul cu o întreagă mentalitate de naftalină devenea îngrozitor, cum aş fi vrut atunci să fiu un prinţ sau un rege şi să trebuiască să mor. Lent. Aşa cum mor regii. Şi la patul meu de moarte să vie toată curtea, domniţele şi sfetnicii în mînă cu tăbliţe de aur să însemne ultimul Meu cuvînt. Şi atunci să le spun: căcat.

Dar dincoace de fantezie, în voiajul curent al vieţii printre oameni, experienţe şi realităţi, cuvîntul a jucat un rol capital ca prezenţa în buzunar a revolverului la trecerea prin pădurea cu porci mistreţi.

Şi încă, rolul lui a fost mai accentuat, mai mîntuitor.

Cum la deprimări o înăbuşire s'ar produce fără destinderea în suspin, o înăbuşire la fel ar fi operat-o exasperările fără posibilitatea rostirei lui.

Şi rostirea lui, pentru mine, numai ridică niciodată imaginea excrementului, ci e de strălucirea unui fulger, a unui bisturiu trecînd prin buboaie, îl am mereu alăturea de mine, îl iubesc şi e singurul meu înger păzitor.

geo bogza

Din REPERTORIU

Pmbzzi sau Dumineca de bronz

Pmbzzi e rotund şi atîrnă de lanţul ceasornicului.

Fiind rotund reclamă îngrijiri speciale, de cari nimănui ii pasă, cu toate că e reclama unui restaurant cu dame apreciate. Pmbzzi poartă un plasture imens sub epidermă şi se poate citi, foarte vizibil, autograful unui decan cu cioc vărgat.

Pentru a-şi putea face vizibilă existenţa, leneveşte într'un irigator de email, respirînd printr'o canulă vaginală.

Din dispreţ pentru semeni cultivă un ogor cu dovlecei, pe cari scuipă în fiece dimineaţă înainte de răsăritul soarelui, ca să le grăbească creşterea testiculelor.

Dovleceii cu testicule se înmulţesc mai repede, cu riscul gemenilor născuţi chiar puberi. Astfel speră să-şi mărească volumul, treptat, pînă cînd va putea locui într'însul.

De abia atunci, îşi va putea pune cîteva strune groase, luînd înfăţişarea din visul cumpărat dela un flaşnetar: contrabas contra contrabasbas.

Matchul se va da în folosul primăriei din oraşul natal unde speră, ca după moarte, să fie numit cioclu drept compensaţie pînă când va servi pe ultimul client: DUMNEZEU.

CONCLUZII:

drAA—pitu—rhea—valenca—ţa.

moldov

HOLOCAUST

Il fait toujours nuit quand je dors.
Paul Eluard

Miine va ninge cu sufletele noastre cum ar ninge cu eşarfe misterioase, soarele va avea cearcăne la ochiu şi se va scălda în baie de sînge servită zilnic de două ori. Un fior de aripi subterane presimţirile, presimţirile cu faţa spre soare stau pălmuite ca pietrele caldarimului.

Prin vine, furnicile ca picături de cerneală încorsetate îşi sărbătoresc artere de circulaţie şi se grăbesc spre nord, spre sud, cu bunăziua la anastomoze şi drumurile lor toate duc spre inimă, la marele consiliu al descompunerii.

Părul acelei femei din tren, nu-l uit: avea mirosul amintirii. Mi-a spus cum aceiaş suferinţă ca un lacăt o închide în fiecare zi. A coborît într'o haltă fără nume.

TĂCERE. De cretă. Tăcerea şcolilor noaptea, tăcerea candelă.

Altă toamnă cu ploaia de dantele transparente la ora cînd umbrele se sinucid (acesta e adevărul).

Cum să fie cerul văzut deasupra? Care stea polară îi este sfîrc? Umbrele se sinucid şi trec în lanţ depe plaja balului în mare în Marea Moartă. N'am uitat culoarea gîndului de eri, mai tare ca silexul şi mai lung de cît nisipul din lacrimele uscate printre draperii şi flori. Livada cu lacrimi e un drapel de culori sfîşiate ca respiraţia unui exilat.

Dar părul, unghiile şi lacrimile cresc.

In această clipă undeva alăturea, cineva se destramă.

Cineva mă pipăie cu antenele ca tălpile din ochii orbilor. Pe străzi delirează

spînz
u r
ă
tori ca felina
r
e
l
e
c
u
c
a
n
d
e
l
a
de gaz la căpătii.

Acestea le-am descoperit cu Geo într'o noapte cînd luna ne arăta coapsa şi cînd inimile noastre erau aproape şi totuşi despărţite de aripi, în compartimente ca nucile.

Memoria rătăceşte ca o apă revărsată pe bulevarde; întinde pseudopode prin restaurante şi cinematografe, se desface în silabe ca un evantai.

Fiecare salcie îmi aminteşte plînsete cu rezonanţe de monede într'o goană de himere. Deaceia acest rînd e numai pentru tine MAGDALENA, soră şi nume din trepte suspendate.

Intr'o clătinare de petale o peşteră vie se deschide îmbrăţişînd. Ideile se adună din primitivitatea nebuloasei într'o mlaştină mai albastră ca o efigie. Banca de pe bulevard e singura frunză încă verde. Pe această bancă, în mijlocul mareiui oraş, necunoscut de alţii, eşti pentru tine o dilemă la pîndă. Numai omul mecanic din strada vitrină cu mîinile de dansatoare şarpe şi cu fluier în loc de alfabet cunoaşte mişcarea de 180° asupra lui însăşi.

O lacrimă se rostogoleşte ca o gondolă printre frunze cu arterele sclerozate. Creşte aşteptarea şi se umflă în bulboană şi o aghiasmă miraculoasă cît poemul sărută pleoapele vineţi precum uneori orizontul cu şerpi.

Acum dealul Polonicului mai puţin ecoul legendei descompuse printre trestii, mai puţin ochiul copilului, o claviatură de oglinzi, e o cupă răsturnată. Acolo au sîngerat picioare şi glasul a incendiat prundişul şi apusul după ce soarele a trecut prin maci plăpînzi şi horbote pătate. Viaţa se despleteşte în flori de crini roşii.

Visele complectează cu romane inedite şi numai pentru tine noaptea. O otravă ca un peşte se sbate înăuntrul pleoapelor, spală creierii, te gîtuie cu un fir de păr. Cimpiile se înclină şi la reverenţa lor te rostogoleşti cu unghiile înfipte în inimă. Cîte batiste de adio, cîte pietre fosforescente n'ai dărui isvoarelor ca să reciteşti în lumina unui fulger visul din noaptea trecută trecută prin tine ca un vrej încenuşat.

Cotidian o nedumerire trece prin ceaţă umbra ca o elice mută. Totuşi în ochi cresc părăgini regretele ca gesturi neterminate. Greieri invizibili printre iasomii ca undele herţiene se împletesc şi un arcuş straniu deflorează în cascade liniştea de melc, liniştea de lună cu genunchiul la gură.

Giroscop în mişcare şi totuşi orice pas e TOT alături numai de tine, în plecarea frîntă de polenul catastrofei dorite ca un naufragiu pe un ocean de smaragd. Prin ochii tăi mai circulă o autobiografie de nesiguranţe şi dorinţi, mai adoarme un crepuscul de piersici în obrajii tăi, mai zbate o cramă veche în sîngele tău sinucis, mîinile cărţi poştale neprimite şi cuvintele mistuindu-se calde ca zilele rupte din calendar.

TANIA TAINA, mai ales — îţi văd buzele de carne filtrată prin hermina insomniei. Ochii două cadrane negre înjunghiate la ora tristă etern.

Răstoarnă lacul din priviri, pune cămaşa de chihlimbar a pielii. Ca un pendul contemplu faţa ta, părul, faţa, simple precum de totdeauna ziua, noaptea, ziua.

Din măduva cuvintelor nerostite acopăr umerii tăi cu îngeri.

MESAJ

La noapte, cînd toţi oamenii vor fi orbi, cerul va rămîne mai sărac: stele vor cădea din constelaţia Casiopeiei
stele cu aripi, stele globtroteri, stele obosite de albuşul imobilităţii.

Porumbei cu aripile descheiate vor împodobi castelele şi manechinile vor întreţine focul imposibilului.

saşa pană

ÎN VITRINĂ:

Tudor Arghezi: *Poarta neagră.*

ZODIAC

de ilarie **voronca**

XXI

Cristalul răsuflării într'un pahar de ghiaţă
Şi ruperea din dogmă cu o maternă jerfă,
Cînd părăseşti în peşteri o rochie de lumină,
Cînd spargi lentila formei şi ochiu-atinge frigul,
Prin oxidarea minţii cu jerbele de flăcări,
Prin clarele bazinuri cu-oglinzile de păstrăvi,
Şi rădăcina lentă se infiltrează'n strigăt
In slovă'ntîrzie visul şi seva din legumă,
Cum în salivă frunza s'a prefăcut în cântec,
Cum un triunghi de păsări din clopot se desface,
Şi-o lacrimă-i magnetul spre subterana apă,
Spre şipotele iederi pe un grilaj de toamne,
Spre iarba care trece din lapte în memorie.

Dar e-o emoţie'n vîntul care apleacă trestia,
Şi în ecoul care îşi caută o scoică,
Ecou rămas în aer ca o şuviţă'n carte,
Cu lăncile din rîset în treptele solare,
Cu-o boare alizeie, prin plantele sonore,
Şi'n mările din spirit, roteşte o secure,
Cum trec, prin curcubeie, braţele transparente,
Cum, pupila conduce, ca pe un mînz, furtuna.

Totuşi, pe-o panoplie: şoimul şi bufniţa amară,
Pe-aceeaşi talpă: un ghimpe şi-o fundă de luceafăr
Pe tîmplă-i exaltarea şi corbul de regrete,
Şi-atîtea meşteşuguri cuprinde-aceeaşi mînă:

E mîna care ară şi care taie pîinea,
E mîna ca o brumă pe harfele de lebezi,
E mîna care'n aburi a înjunghiat berbecul,
Şi mîna'n naufragiu, cu-o pînză de-aurora,
Mîna ca o zăpadă pe-obrazul din iubire
Şi mîna care-atinge monezile şi focul.

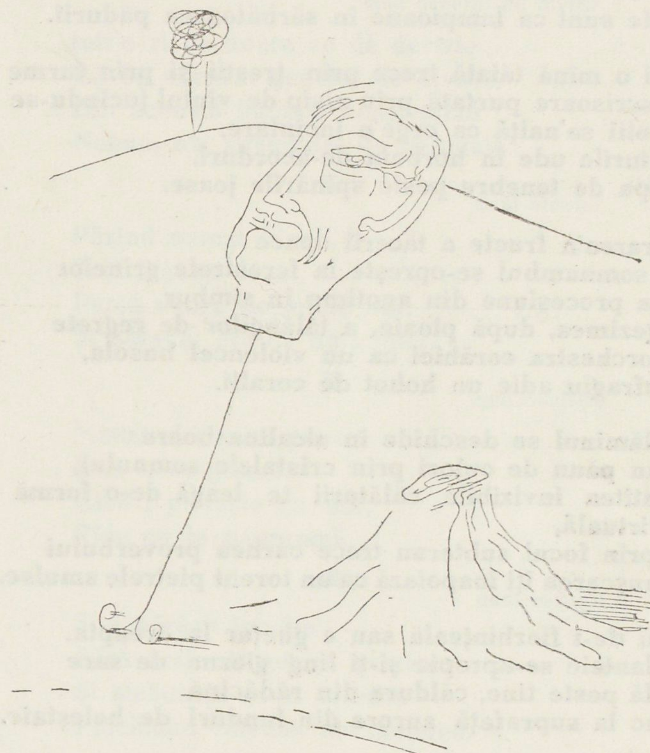
Mîna cu-alicea morţii şi c'un buchet de-avuzuri,
Mîna'nstrunind în turmă un violoncel de bice,
E-o mînă'n buruiană şi o mînă'ntr'o fereastră,
E rana unui sunet pe trupul unui flaut,
E o transfuziune pală din mînă în crepuscul.

Dar un surîs pluteşte suav prin catastrofe,
Şi luna e stiletul prin sborul de colombă.

XXII

Prin frunte trec coralii, prin degete mărgeane,
Şi păstrăvii sunt piepteni prin pietele lichide,
Cu scurgerea opacă a liniştii în ierburi,
Cu doliul în ferigă şi'n aeriana turmă,
Cu infiltrarea lunii în osul din cărbune
Cînd hohotul de ape s'a prelungit în strună
Şi vioara întinde gîtul ca viţeluşa ucisă
Cu-o fundă prin tăişul arcuşului de sînge
Cu amintirea'n frunză trecută prin osmoză.

Şi lebăda e cupa cu o licoare'n spirit
Şi-o barcă e obrazul scump revenit în minte
Cînd în ocean se-adună imaginea din cîntec
Cînd în fireturi vîntul trece'n regeştii arbori,
Şi aurora aruncă o ancoră'n tenebre,
Cu-o formă de miracol sub fiecare tîmplă,
Cu-odihna de arome pe stîncile nocturne,
Cu transparenţa cărnii în fructele de ghiaţă,
Cu ochiul ce se umple de-oglinzi în solitudini.
Dar focul depe comori dă un contur memoriei,
Reţine pe o plajă trupul străpuns de stele,
Inalţă un ciorchine plămînul în lumină,
Şi-apropie de el însuşi desenul unei inimi

victor **brauner**

Cînd pescăruşii saltă pe omoplat şi'n spumă,
Cînd umbrele trec prin sunet smulse din rădăcină.

Şi'n viscolul din culori se răcoreşte capul
Ca legănarea'n plante a ceasului de sare,
Ca frăgezimea iernii în lemnul din ecouri.

Un orient reţine pupila prin deluviu
Şi faţa-i aquariul iar lacrima-i meduza
Cînd, ca stindardul, glasul e ciuruit de păsări
Şi-equatorialul codru e-o diademă'n aer
Cu-o faună de flăcări prin mergerea suavă.

Atunci e viziunea acestor ample iederi
Şi frigul construieşte geometrica lui floare
Dar în trup oasele auie ca plutele pe Bistriţa
Şi-un anotimp roteşte în ochi şi'n panoplie,
Iar primăvara-i diamantul care taie sticla'nsămînţării.

XXIII

Laptele ierburilor se umflă în suvenir şi'n chiot,
Şi inima e spuma care-a rămas din vară,
Cu-o cupă de vijelie pînă la buzele fierului,
Cu pomii rupînd şorţul albastru al amiezii.

Dar e inscripţia'n miere a ochiului de ciută
Şi prin sălile lungi ale ecoului rătăceşte o ferigă,
In vreme ce domniţa îşi scaldă ciinii fluizi în voce
Şi pe vitralii, cerul ca un şarpe boa se răsuceşte.

Printr'un inel pămîntul trece îmbibat de buclele negre
Care au umplut şi respiraţia mea şi pe a ta, cetitorule,
Şi oceanul se tîrăşte pe stînci ca potîrnichea rănită,
Pînă ce, pe braţ e o eşarfă chemarea cornului de vînătoare.

Din orice pom, un obraz se-apropie de iubire,
Şi păsări translucide radiografiază apele,
Capul se răcoreşte în cascada de cositor a furtunii,
Vorbele sunt ca lampioane în sărbătoarea pădurii.

Atunci o mînă tăiată trece prin trestii şi prin turme
Ca o scrisoare purtată prin nisip de vîntul jucîndu-se
Şi bivolii se'nalţă ca orge'n încîntare,
Cu boturile ude în horbota de-acorduri,
Cu-aripa de tenebre peste spinările joase.

E'nfiorarea'n fructe a tăcerii opace
Şi-un somnambul se-opreşte la ferestrele grînelor
E lenta procesiune din anotimp în sîmbur,
E frăgezimea, după ploaie, a tălăngilor de regrete
Şi în orchestra corăbiei ca un violoncel busola,
In naufragiu adie un hohot de coralii.

Dar plămînul se deschide în alcalina boare
Şi e un păun de culori prin cristalele somnului,
Cînd atîtea invizibile călătorii te leagă de-o formă
virtuală,
Cînd prin focul subteran trece carnea proverbului
Şi remuşcarea îţi înapoiază ca un torent pietrele smulse.

Nu ştii de-i fierbinţeală sau e gheţar la dreapta,
Dar plantele se-apropie şi-ţi ling glezna de sare
Şi suflă peste tine, căldura din rădăcină
Şi-aduc la suprafaţă aurora din funduri de heleştaie.

Oglinzile rămase pe colinele nopţii
Şi cu prezenţa scumpă prin fauna polară,
Ai sfîşiat eretele încleştat la guşa izvorului,
Ai desfăcut un curcubeu din agrafa buruienii.

XXIV

Totuşi,
Să sorbi din palme viaţa ca pe-un izvor frugal,
Să mergi pînă'n tăcere ca'n cîmpul cu lucernă,
Şi tălpile ca berze suave să plutească,
Peste schelete de-arme, peste cartofii viitori.

Depe-o terasă'n limbă şi'n lacrimă săpată
Vei înţelege goana sterilă, foamea, turma,
Căruţe ducînd în sînge fagi sau viţei tăiaţi,
Pîinea lucind în vorbă şi anotimpu'n faptă.

Ftizia năvălită'n goarnă, odihnită'n creste,
Şi lampa clătinată duios în margherită,
In temniţi şi'n spitale gheţarii plutind peste
Surîsu'n orhestraţia de aier în baghetă.

Destinul te-aşteaptă'n fluviu, în mobila bătrînă,
In pluşul care creşte prin mînecă'n memorie,
In zodia citită cu hăţurile'n mînă,
In meditaţia'n păsări cercuri tăind în ore,

In trenul care te duce înspre trecut, te-adună,
Care te-apropie, buză, de inima colinei,
In geamu-adîncind ochiul prin bazin prin furtună,
In oceanul care-şi uită colierele pe plajă.

E fratele în plîngeri rămas în stalactită
Miracolul în vierme pe catifeaua frunzei,
Şi un hulub, obrazul pe noaptea dezvelită,
In vreme ce culorile, şoaptele, fac gesturi mari
ca semnalele gărilor.

In vreme ce din trestii se rupe o tristeţe
Intîrzii'n moartea lentă a şarpelui, a umbrei,
Invii în tolba frunţii o pasăre măiastră
Şi'ntr'un landou de cenuşă înaintezi în trezirea eternă.

ilarie **voronca**

BUSTUL DOAMNEI

Cazimir, rege basel, cu o coadă lăudăroasă,
scoborît din bazinet
cu pîntec de sită roasă;
ţi-au venit scafandrii,
ţi-au venit puiandrii,
carpenii, ciuinii ..
— Oileroi!
— Argaţi de soi,
să se'ncure cîinii!
Doamna, cu muştar sub ţîţa de brînză rocfort,
în corset din cataracte, tresveşte 'n resort,
şold de apă neîncepută;
şi scafandrii
şi puiandrii
put a aur mort.
Leşinată mai la vale,
cu pîntecul dumisale.
ca un rîu oprit în cale,
cu zimţii din coaste rare,
cu vagin de cheutoare
Doamna 'n bumbi şi cîini de floare!,
Doamna 'n cîini şi bumbi de floare!...

dan **faur**

Continuări

In dimineaţa aceasta, soarele e o inimă de fecioară — necăutată, un medalion învechit în vitrină. Cum s'a strecurat lumina lui inutilă pînă la cer?

Un Dumnezeu nehotărît şi neurastenic, ascultînd concluziile savanţilor umani nu îndrăzneşte să mişte acul planetelor pe o nouă cale, de teama unui dezastru.

Culoarea mată a coraliului din buzele tale, sîngele stagnînd ca un lac cu limpezime, ochii încrustaţi undeva în cer, desfăcute ca o iederă invizibilă, dar simţită uriaşă în pipăitul creierului, a cuprins transparenţa aierului şi locul rezervat mie însumi în spaţiu.

Dar iată cerul scutură galbenul frunzelor, o mînă se întinde din pămînt, cheamă o imagine, netrecută prin sita timpului; e aici, eşti tu.

Şi frunzarul sufletului se scutură de vîntul amintirilor.
Eşti tu? eşti tu?! eşti tu!!
Cine întreabă, cine se bucură? Cine aude?
Cînd m'am ridicat depe bancă, m'am lovit în treacăt de mine.

raul **iulian**

b. herold

PETRE POPPESCU POETUL. E o apariție sfioasă pe aleile fără pomi ale spitalului central de boli nervoase și mintale — splendid eufemism pentru balamuc — al cărui pensionar este de cîțiva ani.

Cu o față puțin obosită, cu o privire pierdută undeva departe de parcă ar fi veșnic pe bordul unui transatlantic, Petre Poppescu Poetul se plimbă singur și simbolic, cașicum plimbarea lui ar fi începută cu mult înainte de nașterea lumii, și ar avea să dureze mai departe, chiar după ce aceasta se va fi sfîrșit.

Intotdeauna sub braț, pe lîngă ultima carte a librăriei — a bunei librării—franceze, pe care o citește și o interpreazä fantezist, Petre Poppescu Poetul mai poartă tipărite cu propria-i mînă, poeziile lui, despre care Sașa Pană a vorbit în primele numere ale lui Unu și cu care veți face cunoștință în această pagină, fiindcă din toamna aceasta, Petre Poppescu Poetul, devine colaboratorul nostru iubit.

Inteligențile mediocre să nu creadă că glumim și că-l publicăm în derîdere, așa cum ar face-o de pildă toate revistele dela noi.

Poeziile lui Petre Poppescu Poetul ne plac — și le prețuim mai mult decît toate volumele de poezii apărute anul acesta, strînse la un loc — fiindcă au în ele savoarea lucrurilor umile și schiloade, savoarea cocoșaților, savoarea picturilor nenorocite de pe firmele bărăcilor din bîlciuri, în fața cărora niciodată n'am găsit cu cale că e dovadă de bun gust să strîmbi din nas și să treci repede mai departe, savoarea clownilor cari n'au căpătat încă glorie, savoarea cerșetorilor, savoarea oamenilor spînzurați.

Și poezia lui încă mai are o savoare: ajuns cu mintea într'un peisaj vertiginos în care cuvintele și-au frînt subiectul, e interesant cum le manevrează el deacolo ca de după un deal, le caută și le apropie cu nesiguranța amuzantă a legatului la ochi din jocul „baba oarbă" și ca la acelaș joc se nasc confuzii și surprize cari pe noi nu ne pot decît încînta.

Aceasta-i suficient pentru justificarea numelui lui în „Unu".

INTENȚII:

Aureliu Baranga: *Femur sintetic* — (poeme).
Dan Faur: *Bust* — (poeme).
Gherasim Luca: *Bumerang* — (poeme).
S. Perahim: *Mixomicete* — (desene).

EPIGRAME

unui general de divizie

Intr'o zi cu soare se dă decizie
Că l'a avansat general de divizie
Din această bucurie neașteptată
Nebun, s'a strangulat de beregată.

unui bivolar

Păzind numai bivoli,
Toți fugeau de el,
Parcă zăcea de multe boli
Și săracul era ca un... miel.

unui ministru

Ministrul pentru popor
Este o epigramă:
Cine-l privește cu dor,
Rîde ca la panoramă.

unui cafegiu

Și-a părăsit familia
Fără veste, luîndu-și averea
Și stabilindu-se în Brazilia
Plăcîndu-i cafeaua nu muierea.

unei călugărițe

Era înaltă cît o prăjină
Incît toți vedeau cînd se închină
Iar noaptea dormea într'o căruță
Căci era din schit cea mai drăguță.

unui barosan

Un doctor ilustru
Avea porecla Barosan
In schimb era sărac cu lustru
Și mirosea ca un țigan.

unui pictor

In loc de flori pictate
A omorît muștele toate,
La urmă și-a'ntins creierii pe zid
Printr'un atroce suicid!

unui matematician

In cifre la adunare
Era atît de tare
Incît ministrului i-a dat
Aritmetica întreagă la pătrat!

petre **poppescu poetul**

V E S T I A R

O COALĂ DE SÎNGE și „Algele“ cu o sextă de nume și ciocane continuă o turburare prin sens și viață — „și ce dorință te cuprinde de a mușca universul“ — o nedumerire în scris, o lunecare în serpentine peste cap, de skieuri îndrăsneți cu cari ne simțim frați.

RADICAL, Anul II, Nr. 10-11 — Craiova.

16—30 NOEMBRIE 1930 la Colonade, expoziția de arhitectură modernă cehoslovacă. Estetică și higienă prin lumină, spațiu, prin echilibrări de planuri și goluri. Jan Kotera, Kolator, Gociar (biserica), Șpalek și alți numeroși arhitecți au schimbat vertiginos aspectul orașelor cehoslovace

FILME, IN ROMÎNIA:

Sub acoperișele Parisului în regia lui René Clair.

Pe frontul de vest, 1918 după „4 de l'infanterie“ de Johansen în regia lui G. W. Pobst.

Ingerul albastru după „Dr. Unrath“ de H. Mann cu Emil Jannings și Marlene Dietrich. Regisor: Joseph von Sternberg.

IN STRĂINĂTATE:

Luminile orașului cu Charlie Chaplin.

Sfîrșitul lumii în regia lui Abel Gance cu E. Jannings și Marlene Dietrich.

Un chapeau de paille d'Italie în regia lui René Clair.

STIMATE DOMNULE ARGHEZI, în seara aceia, cînd din hărmălaia Europei în difuzor, am deslușit glasul dumitale, cu o emoție care îmi oprise respirația pe buze, te-am ascultat vorbind despre viața de jertfe a pictorului Luchian.

Sbîrnăitul sec din conferințele profesorilor universitari de pînă atunci nu încetase și neștiutele unde duceau acum într'un zumzet de albine mierea cuvintelor dumitale evocînd chinurilor de plastic trupul trudit al lui Luchian, picioarele-i în nesimțire și mai pe urmă mîinile, încît artistul cu o trudă de dincolo de omenesc trebuia să se slujească de o mînă străină purtînd-o pe desupra pînzei și *îmbrîncind-o* acolo unde culoarea trebuia pusă.

Și evocarea dumitale halucinantă străbătea prin noapte, svîrcolindu-se în ether deasupra plaiurilor ale căror flori el le iubise și le pictase, era o seară de emoții care transfigurează și îmi trăsesem fața undeva în umbră și deacolo palid, simțeam cum odată cu cuvintele dumitale răsbate în cameră un suflu apocaliptic și cu o disperare fără întoarceri m'am gîndit la mîinile înțepenite ale nefericitului Luchian și la mușchii robuști din mîinile d-tale libere și — iartă-mă — spurcate.

Spurcate, fiindcă nu mă puteam opri să gîndesc că acolo în fața microfonului, ele erau abdicate dela un toc și dela o misiune, pentru a se terfeli întinzîndu-se să primească bani dela o instituție față de care atitudinea dumitale de intransigențe de pînă atunci, era acum total contrăfăcută și ultragiată.

Accept cele mai flagrante contradicți, cele mai uluitoare inconsecvențe atunci cînd ele pornesc diutr'un temperament de torturări interioare, dintr'o continuă febră deslușind în fiecare zi drept bun, ceiace eri socotise rău.

Dar cînd schimbarea atitudinilor e făcută *pentru bani*, atunci—stimate domnule Arghezi—desgustul se iscă asemeni unui flux, nimic nu-l poate opri să treacă din inimă în toc și de aici pe hîrtia frecată cu litere de plumb, oricîtă tristețe și păreri de rău ar presupune toate acestea.

Și încă aș accepta inconsecvența pentru bani la un artist care face paradă de cinism și se anfișează de orice fel de morală.

Dar dumneata ai fost un exeget al moralei, ai scris despre ea și dacă îți reamintești de cele cîteva preumblări făcute împreună, în amurg, pe bulevardul Elisabeta, ai să-ți reamintești și de atitudinea dumitale de cetățean onorabil cu care iți plăcea să mă strivești oridecîteori cei douăzeci de ani ai mei încercau vre-o abatere dela principiile așezate ale omului de demnități interioare care erai dumneata.

Și dacă ai să-ți remintești aceasta, și ai să-ți mai reamintești încă minunata dumitale campanie de astă-vară impotriva „cîrnului, plutonierul major al postului de radiodifuziune“ și de faptul că acest cîrn a rămas tot atît de cîrn, că programele sunt tot atît de idioate, că doamna Margot e tot atît de menstruată și să singura schimbare e numai prezența dumitale jilavă, de cîine plouat, printre ei, dacă ai să-ți reamintești toate acestea, atunci e suficient și pentru mine și pentru dumneata, stimate domnule Arghezi.

geo **bogza**

FRAGMENT DE SCRISOARE... „In urmă, luîndu-mi perpetua mea reședință în provincie, am primit vestea intenției vizitei Dv. în Apolodor, 7. Am trimis manuscrisele și am opiniat pentru tipărirea lor, spre a-i fi memoria eternă, nefericitului și chinuitului Urmuz.

El, care pricepea atît de bine literatura clasică greacă și franceză cît și clasicismul etern și senin al muzicii bethoweniene a fost torturat totuși de ce era simbol și modernism în literatură și muzică...

El, care îndeplinea funcțiunea de slujbaș al statului cu cea mai mare scrupulozitate și cu toate astea o ura, socotind micime și meschinărie tot ce era administrație guvernare, societate,...

El care și-a chinuit viața ca să nu turbure opinia publică și totuși disprețuia alcătuirea societăților...

El, care din iubire de neam și familie și-a ales o carieră ce nu-i convenia în locul carierei ce convenia termperamentului său: muzica, sunetele armonizate .. sonoritateatea cuvintelor...

El, care găsia meschin să trăiești cu unicul scop de a-ți perpetua speța și de a educa masele... și cu toate astea era cel mai moral dintre oameni.

El, care — de mult încă — a știut să transpună în cuvinte pictura, unui *Pablo Picasso*, unui *Braque*, unui *Joan Mirò*...

El s'a supus Destinului exterior și a trăit cu totul altă viață decît aceia care era a Lui... pornită dintr'un Destin ce trebuia să și-L creieze...

Ce ați scris despre El [1]) am înțăles. Nu știu însă de ce ați publicat dosarul institutului medico-legal cu indicația cauza morții *„era neurastenic“*. Aceasta nu-i adevărat. Acestea sunt formele medicinei legale. E un termen medical ce rămîne mereu — prea vag, prea general, prea atotcuprinzător... *„S'a sinucis pentrucă era făcut dintr'o substanță suprapămîntească ce a venit în conflict cu viața comună a tuturor muritorilor conforțiști și parazitari, înbuibați de orbul „Fatum“ cu toată grăsimea pămîntească“* [2])

Și fiindcă L'ați înțeles, fiindcă printr'o *scrisoare*, o *carte* și o *revistă* m-ați răscolit, ușurîndu-mi o durere veche, Domnule Sașa Pană, vă mulțumesc.

Dintre surorile sufletești ale lui Urmuz“.

PRIETENII NOȘTRI, agenții de circulație dela intretăierea bulevardului cu calea Victoriei, ne-au povestit despre un nou viciu iscat din sensibilitatea și tensiunea nervoasă din trupul femeilor cari conduc automobilul.

Un viciu nou, frumos ca o floare nouă, ca o insulă descoperită undeva departe în spuma pierdută a oceanelor.

Dar aici în concretul ascuțit, în fața magazinului Kodak, cînd fiecare secundă e rotunjită și umplută cu atenție pînă aproape să plesnească, avînd ochii ficși la degetul din mîna agentului care a oprit-o, cu picioarele pe pedalele tremurînd într'un ritm abia perceptibil și totuși suficient să provoace delicii, cu tot corpul vibrînd, și cum agentul știind deacum ce se va petrece prelungește clipa signalului care o va elibera din încordare, o moleșeală trece prin sîngele femeiei și ea juisează la volan într'un spasm care îi învinețește buzele și face să țipe claxonul.

Atunci, prietenul nostru, agentul de circulație care în mijlocul vacarmului își păstrase un calm superb, schimbă crucea mîinilor și sensul circulației, iar cînd peste cîteva clipe femeia trece puțin palidă, el o salută larg ca un cavaler din evul mediu.

„PEGASE s'effarouche et recule en arrière...“
Boileau, Epitre IV (V. 26)

INSTITUTUL MEDICO-LEGAL. 25 Octombrie 1930. Autopsia victimelor crimei pasionale din fundătura Stan Tabără.

In pîntecul minunat al ucisei, pătrunde pentru prima oară un corp străin și o găsește fecioară.

Iar fructul himenului e numai pentru bucuria cuțitului de oțel care îi răvășește în toate părțile carnea împrăștiind-o ca florile unui buchet desfăcut.

Unu pentru toți și toți pentru „Unu“.

---

1) In „UNU“ III, 31, Noembrie 1930, consacrat lui Urmuz (n. r.).

2) Sublinierea și ghilimelele sînt conforme originalului și par rezumatul ultimei scrisori găsite asupra lui Urmuz, în dimineața de 23 Noembrie 1923 (n. r.).

unu anul III. nr. 32. decembrie 1930. lei 5. literatură și desen. apare lunar. director sașa pană. g-ral angelescu 163, bucurești

